

ИЗВЈЕШТАЈ
о оцјени подобности теме и кандидата за израду докторске тезе

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Одлуком Наставно-научног вијећа Филолошког факултета у Бањој Луци број 09/3.2078-13ђ/16, која је донесена на 82. сједници одржаној 13. 09. 2016. године, именовани смо у Комисију за оцјену подобности теме и кандидата за израду докторске тезе под називом *Социолингвистички аспекти прономиналних и номиналних форми обраћања у раном модерном енглеском језику* који је пријавила мр Андријана Стокић Пенда. Комисију сачињавају:

1. др Жељка Бабић, ванредни професор за ужу научну област Специфични језици – енглески језик на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, ментор,
2. др Татјана Марјановић, ванредни професор за ужу научну област Специфични језици – енглески језик на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, члан и
3. др Мерима Османкадић, доцент за ужу научну област Енглески језик на Филозофском факултету Универзитета у Сарајеву, члан.

**1. БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ, НАУЧНА И СТРУЧНА ДЈЕЛАТНОСТ
КАНДИДАТА**

а) Биографски подаци

Андријана Стокић Пенда рођена је 14. 09. 1979. године у Добоју. Похађала је

Гимназију „Јован Дучић“ у Добоју од 1994. до 1998. године. Дипломирала је на Одсјеку за енглески језики и књижевности Филозофског факултета у Бањој Луци 2003. године. Научно звање магистар лингвистике стекла је 2013. године на Одсјеку за лингвистику и енглески језик Универзитета у Ланкастери (Уједињено Краљевство) одбравивши магистарску тезу *You and Thou in "The Merchant of Venice"* под менторством Џонатана Калпепера.

Мр Андријана Стокић Пенда радила је на сљедећим радним мјестима:

2000 – 2005	Cambridge центар, Бања Лука, предавач енглеског језика
2003 – 2015	Гимназија Бања Лука, професор енглеског језика и књижевности
2015 -	Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет, наставник енглеског језика и вјештина.

Учествовала је на сљедећим научним и стручним конференцијама и семинарима:

- (2008): семинар *The Summer Teacher Training Seminar* у организацији и Cambridge University Press-а.
- (2009): семинар *Method, Momentum and Motivation* у организацији Министарства просвјете и културе и Републичког педагошког завода.
- (2011): семинар *Using Business Vocabulary in Use* у организацији и Cambridge University Press-а.
- (2012) Међународна преводилачка колонија у Сремским Карловцима.
- (2013): семинар *Инклузивно учење у настави страних језика* у организацији Министарства просвјете ЈУ Народна и универзитетска библиотека
- (2014): међународна конференција *Language, Culture and Society* са радом *Power of Addressing in The Merchant of Venice*
- (2015): међународна конференција *Kingston Shakespeare – the State of Exception* са радом *The Game of Power in The Merchant of Venice reflected in the use of pronouns*

Поред предавачког, Андријана Стокић Пенда бави се преводилачким радом и стални је судски тумач за енглески језик.

Члан је Друштва англиста у Босни и Херцеговини (ДАУБИХ) од 2015. године.

б) Списак објављених радова

Научни радови

Оригинални научни рад у научном часопису међународног значаја

1. Andrijana Stokić Penda. (2013). The Passive Revisited: Be-Passive vs. Get Passive. *Folia Linguistica et Litteraria: Journal of Language and Literary Studies* 8, 31-45.

У раду се упоређује и контрастира употреба *be-* и *get-*пасива како би се пропитала широко прихваћена идеја да се *be-*пасив користи углавном, ако не и у потпуности, у формалном дискурсу, док се *get-*пасив користи у

неформалном дискурсу. Ауторка посвећује посебну пажњу жанровском контексту истражујући међуодносе различитих жанрова и пасивних облика, као и карактеристике глагола који се користе уз *be-* или *get*-пасив.

Прегледни научни рад у часопису међународног значаја или поглавље у монографији истог ранга

1. Stokić Penda, A. (2016). The Game of Power in *The Merchant of Venice* Reflected in the Use of Pronouns. In Penda, P. (ed.). *The Whirlwind of Passion: New Critical Perspectives on William Shakespeare*. Newcastle-upon-Tyne: Cambridge Scholars Publishing. str. 251-279.

Ауторка се на прономиналне форме обраћања и факторе који утичу на избор *V* и *T* облика. Резултати до којих је дошла показују да у испитиваној драми женски ликови више користе *V* облике, али резултате треба посматрати и у контексту чињенице да је главни јунак драме жена, која и сама више користи *T* облике, што је у коначници могло и да утиче на саму квантитативну анализу.

Рецензијани универзитетски уџбеник који се користи у земљи

1. Пенда, П. и А. Стокић Пенда. (2015). *Средњовјековна енглеска књижевност*. Бања Лука: Филолошки факултет. (315 страница).

Аутори су избор текстова из енглеске књижевности од 7. до 15. вијека представили у друштвено-историјском, лингвистичком и културолошком контексту.

Стручни радови

Преводи

1. Стокић Пенда, А. и П. Пенда. (2009). Зоран Пејашиновић. *Бања Лука – Алејама прошлости и садашњости* (Banja Luka – Boulevards of Past and Present). Бања Лука: Атлантик.
2. Стокић Пенда, А. и П. Пенда. (2010). Зоран Пејашиновић. *Бања Лука – Алејама прошлости и садашњости*, друго допуњено издање (Banja Luka – Boulevards of Past and Present, the second updated edition). Бања Лука: Атлантик.\
3. Стокић Пенда, А. (2010). Зоран Пејашиновић. *Гимназија Бања Лука – на Тргу историје од 1895. до 2010. године* (Banja Luka Grammar School – in the History Square from 1895 to 2010) Бања Лука: Гимназија Бања Лука.
4. Стокић Пенда, А. и П. Пенда. (2013). Зоран Пејашиновић. *Бања Лука – Алејама*

прошлости и садашњости, треће допуњено издање(Banja Luka – Boulevards of Past and Present, the third updated edition). Бања Лука: Атлантик.

Посебно издање уз уџбеник

1. Андријана Стокић Пенда (2014). ЦД одломака оригиналних текстова из различитих периода развоја енглеског језика. Бања Лука: Филолошки факултет.

2. ЗНАЧАЈ И НАУЧНИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

а) Значај истраживања

Истраживање које ће се спровести као саставни дио дисертације *Социолингвистички аспекти прономиналних и номиналних форми обраћања у раном модерном енглеском језику* усредсредиће се изучавање форми обраћања о коришћењу замјеница *you* и *thou* и њихово остваривање уз помоћ разних говорних чинова. Очекивани резултати истраживања треба да допринесу разумијевању социолингвистичких контекста у којима долази до употребе различитих прономиналних облика, али и да идентификују и припаднике друштва који их користе, као и контексте који су носиоци тих промјена. Комбинујући контрастивну и корпуснолингвистичку анализу, дисертација треба да изврши и класификација основних параметара за изучавање форми обраћања у овом периоду развоја енглеског језика, као и њихово поређење са формама обраћања у савременом енглеском језику, што је од изузетног значаја за савремена социолингвистичка и прагматичка истраживања.

б) Преглед истраживања

Анализа обраћања у овом раду се у великој мјери заснива на прагматици. Калпепер и Шајер (Culpeper & Schauer) (2009: 203) дају два виђења прагматике – англо-америчко виђење, које прагматику сврстава у поље лингвистике и европско виђење, које полази од друштвено-културолошки аспекта језика. Овај рад комбинује оба виђења приликом анализе „учтивости“ (politeness). Међутим, не постоји јединствен став у лингвистичкој науци шта је „учтивост“. Вотс (Watts 2005: 3) критикује став Брауна и Левинсонове (Brown & Levinson) да учтивост представља ублажавање тзв. *face-threatening acts* (FTA). FTA представљају такве говорне чинове којима се утиче на нечији позитивни или негативни став (Gregorou: 2009: 153). Говорни чинови који су најзаступљенији у раду су управо они који су истовремено и FTA, попут наредби, захтијева, увреда, жалби или захвала.

Мазон (Mazzon 2003: 227) наглашава важност замјеница у Шекспировим драмама и

поставља питање њихове функције у настанку *FTA*. Према њеном мишљењу, замјенице доприносе али не могу да чине *FTA*. У том смислу су замјенице и анализиране у овом раду у комбинацији са номиналним и другим формама обраћања. С друге стране, замјенице могу да покажу говорниково поријекло и статус (Brown & Gilman 1960: 254) и представљају битан фактор у формирању стила и начина говора. Зависно од тога да ли је употреба замјеница симетрична или асиметрична, тј. да ли говорници користе исте облике, одражава се и статус и моћ говорника. Исти случај је и са функцијом номиналних форми где употреба различитих форми одражава статус и односе међу говорницима (Thornborrow 2005: 161). Вордо (Wardhaugh 2010: 275) наглашава да асиметрична употреба одражава моћ док симетрична одражава „учтивост“.

У досадашњим истраживањима форми обраћања, лингвисти су се углавном фокусирали на употребу форми *you* и *thou*. Употреба форме *you* приликом обраћања особи вишег сталежа или особи која је хијерархијски у било ком погледу изнад говорника уочена је још у 13. вијеку (Mossé 1968: 94). Ова употреба, како наводи Бирн (Byrne), потиче још из 4. вијека приликом обраћања цару у Римском царству (1936: xiv-xix). У свом истраживању употребе ових замјеница Тери Вокер (Terry Walker) долази до сазнања да је *you* кориштено у дворској литератури када се политички и друштвено подређене особе обраћају надређенима. Према њеним закључцима, у 14. вијеку форма *thou* још увијек доминира, с тим што виши сталеж користи форму *you* за разлику од средњег и нижег сталежа (2007: 41). У литератури 15. вијека све је присутнији облик *you*, нарочито када се поданици, слуге и дјеца обраћају краљу, господару или родитељу, док на суду, на примјер, надбискуп користи *thou* када се обраћа службеницима или оптуженима (Byrne 1936: xxvi), што упућује на хијерархију и моћ приликом употребе ових замјеница. У 16. вијеку *you* се користи за учтиво обраћање, док се *thou* користи за фамилијарност с једне и показивање супериорности с друге стране (Walker 2007: 41).

Док је значајна пажња поклоњена истраживању значења ових форми обраћања, у много мањој мјери је дата њихова употреба у друштвено-историјском контексту, нарочито када су у питању говорни чинови и теорија учтивости (politeness theory). Такође, литература везана за ову проблематику не даје шири контекст употребе ових замјеница, те колокације које их прате. Поред тога, номиналне форме обраћања такође су занемарене у досадашњим истраживањима, што ће бити предмет ове дисертације.

Иако овај рад примарно припада пољу лингвистике, елементи и теорије социолингвистике су незаобилазни приликом анализе поменутих проблема. Како се лингвистика бави примјерима, а социолингвистика њиховом употребом (Romaine 2009: 7), друштвено-историјски контекст кључан је за употребу појединачних облика обраћања и њихове функције у свјетлу теорије учтивости. Такође драми, као књижевном дјелу, даје реалан контекст. Како је драма ипак писана за извођење, а

ликови су смјештени у одређено вријеме и положај на друштвеној скали, њихово изражавање се може сматрати говорним језиком елизабетанског доба.

За проучавање раног модерног енглеског (Early Modern English (EMoE)), а посебно аспекта обраћања, од изузетног значаја представља друштвено-историјски контекст, јер почетак 16. вијека представља период значајних друштвено-политичких промјена. Друштвено-историјски контекст заправо одређује развој језика и незаобилазан је у објашњењу одређених лингвистичких промјена. Класна подјела, као један од аспеката, игра велику улогу, јер различите класе, које собом носе различите нивое образовања, носиоци су лингвистичких промјена насталих у овом периоду.

Док су у средњем вијеку доминирале три класе, које се широко узев могу подвести под нижу класу представљену радницима (*laboratores*), црквени клер (*oratores*) и аристократија (*bellatores*), друштвене класе у период ренесансе, који коинцидира с појавом раног модерног енглеског, разноврсније су и уситњеније (Galloway 2006: 14). Двор промовише тзв. хијерархију поретка коју представља Велики ланац бића. Према овој теорији постоји космичко устројство сваког живог и неживог бића, која заузимају одређени положај у односу на Бога као творца свега, који се налази на врху тога ланца (McDonald 2001: 319). У том смислу, поред краља, који је на врху Ланца на земљи, одмах уз највишу аристократију налазе се племство и грађани, најбогатији људи у Лондону. Они такође посједују земљу и ван Лондона а обраћају им се титулом Сир (Sir) (Hopkins & Steggle 2006: 43).

Грађани су живјели у Лондону и њихово богатство потицало је од трговине. Били су организовани у трговачка удружења или гилдове, имали су високе положаје у градским вијећима, цивилној одбрани (*militia*) и положај градоначелника. Ова друштвена класа била је покровитељ умјетности и забаве и утицали су на промјену средњовјековних погледа на религију и умјетност доносећи либералније погледе на њих. Појава ове класе довела је до стварања још једне, а то је врло битна класа адвоката (Levin, 2003: 97). Међутим, ова класа доживјеће успон и добити на важности тек касније. У тренутку њиховог настанка они су сматрани професијом која пружа услуге, те је њихов статус био нешто изнад кућних слугу (McDonald 2001: 274).

Најнижој друштвеној класи припадали су сиромашни грађани Лондона и селâ. Оно су били у служби код племства или су били у посленици трговаца. У Шекспировим комедијама представљали су као слуге.

За изучавање раног модерног енглеског посебно је битна друштвена мобилност, тј. могућност друштвеног преласка из ниже у вишу класу путем брака или добијањем племићке титуле (*coat of arms*) (Hopkins & Steggle 2006: 48). Друштвена мобилност је у 16. вијеку била лакше остварива него икада раније, те се појављује нова класа

(Algeo 2005: 174). Наиме, ова класа имала је новац и моћ, али не и начин говора племства, што се у великој мјери одражава на развој језика.

Протестантска реформација, тј. прелазак с католичанства на једну форму протестантизма, што ће у енглеској резултовати стварањем англиканске цркве, имало је утицаја на више друштвених сфера. Ова реформа даје краљу највећу моћ и он, поред тога што је суверен државе, постаје глава енглеске цркве. Краљ добија огромну законодавну и финансијску моћ, те моћ да контролише религију и сву имовину Цркве (Black et al. 2006: XL).

Један од најбитнијих аспеката развоја јесте изум штампарије. Овај изум омогућио је ширење писмености и доступност књига широј јавности, јер је њихова производња сада била јефтинија. Изум штампарије играо је огромну улогу у стандардизацији енглеског језика, односно редукцији терминолошких варијанти када је ријеч о граматичким и лексичким изборима (Kershwill & Culpeper 2009: 224). Мада је говор Лондона и двора постао стандард и Шекспир и Спенсер „писали су истим енглеским без идиосинкразија“ (Baugh & Cable 1993: 245), стандардизација је била упитна када је ријеч о неким аспектима раног модерног енглеског (Baugh & Cable 1993: 245). Она је такође упитна и када је ријеч о различитим формама обраћања, које су тада биле неуједначене. Рани модерни енглески је период када се почињу користити маркери утивости и данас присутни у енглеском језику (Jucker & Taavitsainen 2008: 7).

Мр Андријана Стокић Пенда је, разматрајући проблем истраживања, користила рецентну општелингвистичку, аnglistичку корпуснолингвистичку и дијахронолингвистичку литературу уско везану за сам проблем истраживања, и то:

1. Angouri, Jo. (2010) Quantitative, Qualitative or Both? Combining Methods in Linguistic Research. In Lia Litosseliti. *Research Methods in Linguistics*. London – New York: Continuum.
2. Algeo, John & Thomas Pyles. (2005) *The Origins and Development of the English Language*. Boston: Thomson Wadsworth.
3. Baker, Paul. (2010) *Sociolinguistics and Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
4. Baker, Paul, Andrew Hardie & Tony McEnery. (2006) *A Glossary of Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
5. Baugh, Albert C. & Thomas Cable. (1993) *A History of the English Language*. New Jersey: Prentice Hall.
6. Black, Joseph et. al. (2006) *The Renaissance and the Early Seventeenth Century*. Toronto: Broadview Press.
7. Brown, R. and A. Gilman. (1960) The Pronouns of Power and Solidarity. In T. A. Sebeok (ed.). *Style in Language*. Cambridge, MA: MIT Pres.
8. Byrne, Sister St. Geraldine. (1936) *Shakespeare's Use of the Pronoun of Address; its Significance in Characterization and Motivation*. Washington: Catholic University of

America.

9. Culpeper, Jonathan et. al. eds. (2009) *English Language: Description, Variation and Context*. London: Palgrave MacMillan.
10. Curzan, Anne & Chris C. Palmer. (2006). The Importance of Historical Corpora, Reliability, and Reading. In Facchinetto, Roberta & Matti Rissanen (eds). (2006) *Corpus-based Studies of Diachronic English*. Bern: Peter Lang.
11. Fennell, Barbara A. (2008) *A History of English: A Sociolinguistic Approach*. Oxford: Blackwell Publishing.
12. Galloway, Andrew. (2006) *Medieval Literature and Culture*. London - New York: Continuum.
13. Gregoriou, Christiana. (2009) *English Literary Stylistics*. Basingstoke: Palgrave MacMilan.
14. Hopkins, Lisa & Mathew Steggle. (2006) *Renaissance Literature and Culture*. London - New York: Continuum.
15. Hunt, Tony. (2003) The use of *tu/vus* in the Anglo-Norman *Seinte Resurecccion*. In Taavitsainen, Irma & Andreas H Jucker. *Diachronic perspectives on Address term System*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
16. Jucker, Andreas H. & Irma Taavitsainen. (2008) *Speech Acts in the History of English*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
17. Kerswill, Paul & Jonathan Culpeper. (2009). Standard English and Standardization. In Culpeper, Jonathan et. al. (eds). *English Language: Description, Variation and Context*. London: Palgrave MacMillan.
18. Leech G. (1992) „Corpora and theories of linguistic performance.“ In J. Svartvik (ed.) *Directions in Corpus Linguistics*. Berlin: Mouton de Gruyter, pp. 105-22.
19. Levin, Carole. (2003) The Society of Shakespeare’s England. In Wells, Stanley & Lena Cowen Orlin. *An Oxford Guide: Shakespeare*. Oxford: Oxford University Press.
20. Mazzon, Gabriella. (2003) Pronouns and nominal address in Shakespearean English. In Taavitsainen, Irma & Andreas H Jucker. *Diachronic perspectives on Address term System*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
21. McDonald, Russ. (2001) *The Bedford Companion to Shakespeare: An Introduction with Documents*. Basingstoke: Palgrave.
22. McEnery, Tony & Andrew Wilson. (2001) *Corpus Linguistics*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
23. Mosse, F. (1968) *A Handbook of Middle English*. Baltimore: John Hopkins.
24. Romaine, S. (2009) *Socio-Historical Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
25. Taavitsainen, Irma & Andreas H. Jucker. (2003) *Diachronic perspectives on Address term System*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
26. Teubert, W. (2005) “My version of Corpus Linguistics.” *International Journal of Corpus Linguistics* 10:1, 1-13.
27. Thornborrow, Joanna. (2005) Language and identity. In Thomas, Linda et. al. *Language,*

- Society and Power*. London - New York: Routledge.
28. Tognini-Bonelli, E. (2001) *Corpus Linguistics at Work*. Amsterdam: John Benjamins.
 29. Walker, Terry. (2007) *Thou and You in Early Modern English Dialogues*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company.
 30. Wardhaugh, Ronald. (2010) *An Introduction to Sociolinguistics*. Oxford: Wiley-Blackwell.
 31. Watts, Richard E. et. al. eds. (2005) *Politeness in Language: Studies in its History, Theory and Practice*. Berlin - New York: Mouton de Gruyter.

в) Радна хипотеза са циљем истраживања

Истраживање мр Андријане Стокић Пенда полази од четири основне хипотезе:

- 1) X1: Облик за персирање *you* у различитим социолингвистичким контекстима у периоду раног модерног енглеског језика већ је преузео значење облика за неперсирање *thou*.

Ова контекстуализација остварује се различитим говорним чиновима, од којих су најзначајнији они који чине *FTA* (Face Threatening Act). Дисертација ће дати одговоре на питања који припадници друштва и који контексти су носиоци тих промјена, те у којим социолингвистичким контекстима долази до употребе различитих прономиналних облика.

- 2) X2: Номиналне и прономиналне форме обраћања у великој мјери зависе од класне и родне припадности, те образовања говорника.

Припадност различитим сталежима, те различити нивои образовања и родна припадност у великој мјери утичу на употребу *you* и *thou*. Друштвена мобилност, односно могућност хијерархијског и друштвеног успињања, такође условљава употребу прономиналних, као и употребу номиналних форми. Имајући у виду немогућност снимања говора у елизабетанском периоду, драмски ликови, смештени у друштвено-историјски контекст, користе се као показатељ употребе прономиналних и номиналних форми.

- 3) X3: Различите форме обраћања рефлектују моћ говорника, те имају функцију успостављања друштвене хијерархије.

Друштвена моћ се, између остalog, одражава и у употреби одређених језичких структура, што је посебно видљиво у употреби прономиналних облика које се користе за персирање и неперсирање. Такође се однос према вишим хијерархијским личностима одражава у коришћењу номиналних форми, посебно њихових титула, којима говорник себе ставља у подређени, односно надређени положај.

- 4) X4: У зависности од социолингвистичког контекста, исти говорници користе наизмјеничну употребу форми *you* и *thou* (switches). Наиме, приликом обраћања једној истој особи, говорник у 15. и 16. вијеку, употребљавао би прономиналне облике који означавају персирање (*you*) и неперсирање (*thou*). Једна од претпоставки је да говорници у одређеним случајевима желе да лингвистичком дистанцом, тј. употребом прономиналног облика *you*, имају интенцију да остваре и социјалну дистанцу. С друге стране, употребом облика неперсирања *thou*, интенција је да остваре фамилијарност. Оваква донекле манипулативна употреба језика умногоме је детерминисана односом говорника, што упућује на контекстуалну интерпретацију квантитативних података о употреби прономиналних форми.

Циљ истраживања ове докторске дисертације представља изучавање форми обраћања у раном модерном енглеском, периоду развоја енглеског језика који је настао почетком 16. вијека. У раду ће се испитивати прономиналне и номиналне форме обраћања да би се показао њихов прелаз са средњоенглеског на модерни енглески,. Од посебног значаја је замјеница *you* (ви), која истовремено означава персирање и множину, као и замјеница *thou* (ти), која означава неперсирање, као и њихове пратеће парадигме, тим прије што се облик за неперсирање *thou* скоро у потпуности изгубио у савременом енглеском језику.

г) Материјал и метод рада

Дисертација мр Андријане Стокић Пенде проучиће заступљеност различитих форми обраћања у корпусу Шекспирових комедија базирајући се на *Хелсинки корпусу* (Helsinki Corpus). Доминација појединачних структура, нпр. титула, рефлекскује друштвену позадину периода који се изучава.

Добијени резултати биће упоређени са савременим енглеским језиком на корпусу *Spoken English* (BNC) да би се утврдило у којој мјери и да ли се језик промијенио и наше схватање (не)учтивог обраћања;

Такође ће бити дата анализа комбинованих форми обраћања, те се утврдити и који су то фактори који утичу да у комбинацији нпр. присвојне замјенице, придјева, титуле и личног имена, једна од наведених врста ријечи преузме носећу улогу.

Доћи ће се до података које форме се користе уз *you* (ви) облике, а које уз *thou* (ти) ради расвјетљавања данашње употребе номиналних форми као јединог показатеља (не)персирања у енглеском језику.

Посебна пажња биће посвећена тзв. Ви-облицима који се узимају као форма персирања. Имајући у виду да је период којим се рад бави прелазни период у развоју енглеског језика, можемо претпоставити да су *you* облици већ преузели неке

функције *thou* облика. Рад ће дати одговоре на питања које ситуације и друштвени слојеви су покренули тренд потискивања *thou* облика.

Анализом колокација утврдиће се повезаност *thou* облика који су већ у нестајању у Шекспирово доба и форме глагол+*not*, тј. негације, такође застарјеле у том периоду. Ово посљедње би показало Шекспирову свјесну употребу „застарјелих“ облика ради постизања драмског ефекта, као и ритам настајања и нестајања одређеног говора.

Контрастивну анализу обраћања прерушених ликова указаће на (не)досљедност у коришћењу различитих форми обраћања.

Користећи принцип тзв. *Face Threatening Acts* (FTA), утврдиће се функција појединих форми и „користи“ које оне доносе говорницима.

Проучавање обраћања у периоду раног модерног енглеског језика (EMoE) фокусира се на Шекспирове комедије. Разлог за избор драме, поготово комедије, за проучавање овог проблема представља велики број ликова различитог пола и социјалног статуса, као и заступљеност њиховог говора у самим драмама. Мотив прерушавања који Шекспир користи у осам својих драма такође нуди довољно материјала за анализу говора истих ликова када „промијене“ статус и пол. Имајући у виду немогућност снимања у том периоду, драме су врло прикладне, јер „нуде највише дијалога“ (Hunt 2003: 49). Фенел такође истиче да драмски монолог „иако прилично стилизован, ипак нам пружа увид у начин на који су људи комуницирали“ (Fennel 2008: 162).

Имајући у виду проблем претјераног уопштавања (Curzan & Palmer 2006: 22), истраживање се не може заснивати само на методама и алатима које нуди корпусна лингвистика; истраживање мора да укључи шири контекст. С друге стране, велики број примјера и анализираних драма спречава недовољно уопштавања.

Примарни корпус кориштен у овом истраживању је *Shakespeare First Folio* у склопу *Хелсинки корпуса* као једног од највећих и најрелевантнијих корпуса за изучавање историје језика. Добијени подаци који се тичу савременог енглеског и промјена које су истраживане структуре претрпеле ће се упоредити са подацима из *British National Corpusa* (BNC). Виђење корпусне лингвистике и њене улоге у изучавању језика је двојако. С једне стране корпусна лингвистика се третира као метод и алат (McEnergy & Willson 1996: 1), док новија схватања више подржавају корпусну лингвистику као засебну теоријску грану (Leech 1992: 106; Tognini-Bonelli 2001: 1; Teubert 2005: 4). Обзиром на комплексност проблема који је у овом раду анализиран, корпусна лингвистика је више кориштена као методолошки приступ у сврху давања објашњења који су параметри и како су они коришћени. У том смислу, основне поставке за добијање великог броја релевантних примјера који служе као база за истраживање укључују анализу кључних ријечи, фреквенције и колокације. Концепт *фреквенције* (frequency) представља проценат или пропорцију одређених ријечи или

колокација у односу на милион ријечи и омогућава поређење корпуса различитих обима. Анализа фреквентности такође „омогућава поређење различитих ријечи унутар једног корпуса“ (Baker, Hardie & McEnergy 2006: 75) и може поредити различите језичке жанрове. Кључне ријечи представљају ријечи које се у „корпусу јављају статистички значајно чешће него што би се очекивало у односу на већи корпус или корпус исте величине“ (Baker, Hardie & McEnergy 2006: 75). Колокације представљају низ одређених ријечи и термина које се у тексту чешће јављају истом окружењу. У лингвистичком истраживању колокације су од огромног значаја да укажу на конотацију ријечи.

Ова дисертација комбинује синхронијски и дијахронијски приступ. Први, више фокусиран на квантитативну анализу, заснива се на прегледу обраћања кроз вијекове, као и на претходним истраживањима везаним за ову тему. Други приступ заснован је на квалитативној анализи и детаљно анализира контекст обраћања у Шекспировим комедијама. Комбинација квантитативног и квалитативног приступа је неопходна јер „даје одговоре на већи број циљева истраживања“ (Angouri 2010: 30). У циљу прикупљања великог броја уопштених података користиће се алати корпусне лингвистике, али је детаљна анализа контекста потребна да се расвијетли употреба различитих начина обраћања и њихова функција. У том смислу, „контекст има најбитнију улогу“ (Taavitsainen & Jucker 2003: 14). Стога ће се до квалитативних података долазити пажљивим читањем и груписањем добијених података у више категорија.

Једна од главних препрека овог истраживања односи се на тип текста који се анализира. Иако књижевни текст одражава друштвени контекст, књижевност се не може у потпуности сматрати миметичном јер „садржи измишљени говор који је вјероватно „дотјеран““ (Baker 2010: 78). С друге стране, књижевни текстови, као и било који други, рефлектују друштвене прилике (McEnergy & Wilson 2001: 128). Имајући то у виду, као и чињеницу да је врло мало сачуваних докумената из стварног живота из елизабетанског периода, изучавање књижевних текстова је од непроцењиве важности.

Истраживање ће се заснивати на социоисторијској лингвистици и корпусној лингвистици. Социоисторијска лингвистика, тј. историјска социолингвистика, представља изучавање односа језика и друштва у одређеном историјском тренутку. Веза између језика и друштва огледа се у томе да „друштвене структуре могу утицати на лингвистичке структуре или детерминисати лингвистичке структуре и/или понашање“ (Wardhaugh 2010: 11). Друга могућа веза између језика и друштва директно је супротстављена првој и сугерише да „лингвистичке структуре и/или понашање [одређене друштвене заједнице] могу детерминисати и утицати на лингвистичке структуре“ (Wardhaugh 2010: 11). Када је ријеч о корпусној лингвистици, за изучавање корпуса користиће се *Хелсинки корпус* (Helsinki Corpus) за изучавање раног модерног језика на Шекспировим драмама и *Spoken English* (BNC) за поређење тадашњих форми обраћања са савременим енглеским језиком.

Као основни параметри за изучавање форми обраћања користиће се анализа кључних ријечи, фреквентности и колокација.

План рада за израду дисертације обухватиће сљедеће фазе:

Прва фаза: анализа литературе везане за проблематику обраћања, као и друштвено-историјски контекст који је условљавао и условљава промјене и избор различитих средстава обраћања.

Друга фаза: рад на корпусу Шекспирових драма и савременог говорног енглеског језика. Користећи параметре попут фреквенција, колокација и кључних ријечи, добиће се велики број примјера потребних за каснију анализу.

Трећа фаза: изучавање контекста примјера добијених у другој фази израде тезе и њихова даља и детаљнија класификација.

Четврта фаза: контрастивна анализа добијених, класификованих примјера која ће дати одговоре на питања која овај рад отвара.

д) Научни допринос истраживања

Истраживање које ће се обавити унутар предложене докторске дисертације у научни систем лингвистичких истраживања у Републици Српској и Босни и Херцеговини уводе корпуснолингвистичку анализу користећи теорију учтивости примијењену на помно одабран и научно валидан корпус. Истраживање ове врсте је од изnimног значаја за развој будућих научних истраживања, јер ће омогућити лингвистима употребу новог метода не само унутар англистичких дијахроних, корпусних, социолингвистичких или контрастивних истраживања, него и отворити пут примјени резултата и на будућа општелингвистичка, социоисторијсколингвистичка и корпуснолингвистичка истраживања.

3. ОЦЈЕНА И ПРИЈЕДЛОГ

Мр Андријана Стокић Пенда се у свом досадашњем раду и истраживању доказала као одговорна особа, свјесна значаја и озбиљности научно-истраживачког рада. Запослена је на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци као наставник страног (енглеског) језика и вјештина. Кандидаткиња је завршила основне студије енглеског језика и књижевности на Филозофском факултету Универзитета у Бањој Луци, а магистарску тезу под називом *You and Thou in “The Merchant of Venice”* одбранила је на Одсјеку за лингвистику и енглески језик Универзитета у Ланкастери (Уједињено Краљевство) под менторством Џонатана Калпепера. Њен рад са овим еминентним професором, као и сама одбрањена теза, показују да се ради о

озбиљном научном раднику и истраживачу. Мр Андријана Стокић Пенда објавила је научне и стручне радова из уже научне области Специфични језици – енглески језик, из које је и сама предложена докторска дисертација. Учествовала је на научним и стручним конференцијама и семинарима. На основу детаљно образложене теме и значаја истраживања, као и постојећих квалификација кандидаткиње, сматрамо ову тему прихватљивом и погодном за обраду у предложеном облику. Предложена тема будућег рада је обимом и структуром одговарајућа за поимање, истраживање и решавање предметне проблематике, те представља значајан допринос аngлистичким, социолингвистичким и корпснолингвистичким научним истраживањима.

Због свега наведеног, предлажемо Наставно-научном вијећу Филолошког факултета, односно Сенату Универзитета у Бањој Луци да прихвати кандидаткињу мр Андријану Стокић Пенда и њену тему под називом *Социолингвистички аспекти прономиналних и номиналних форми обраћања у раном модерном енглеском језику као подобне за израду докторске дисертације.*

У Бањој Луци, 23. 09. 2016. године.

ПОТПИС ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Ж. Бабић

-
1. др Жељка Бабић, ванредни професор за ужу научну област Специфични језици – енглески језик на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, ментор
- Ж. Бабић*

-
2. др Татјана Марјановић, ванредни професор за ужу научну област Специфични језици – енглески језик на Филолошком факултету Универзитета у Бањој Луци, члан

М. Османкадић

-
3. др Мерима Османкадић, доцент за ужу научну област Енглески језик на Филозофском факултету Универзитета у Сарајеву, члан